

zicht op

het zien

van uw kind

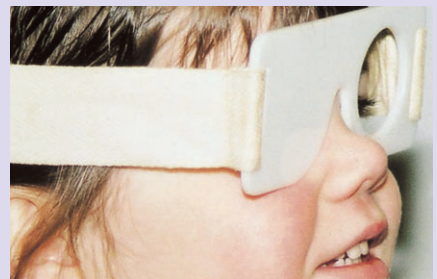
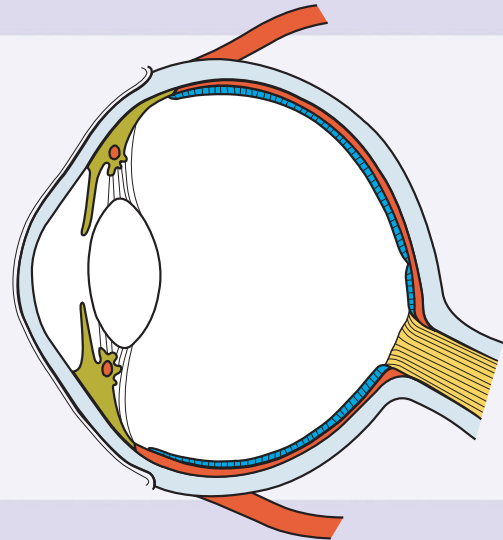

**Wat ziet een baby?
Waarom oogonderzoek?
Heeft mijn kind een bril nodig?**

**deze brochure geeft antwoord
op deze en andere vragen**

Goede ogen zijn belangrijk voor uw kind, om de wereld te ontdekken, om zich te ontwikkelen. Mocht u vragen hebben over het gezichtsvermogen van uw kind, dan kunt u daarmee altijd terecht op het consultatiebureau of bij de huisarts. Hoe eerder we een oogafwijking signaleren en zo nodig behandelen, hoe kleiner de kans op problemen in de toekomst.

Het oog

De aanleg van het oog vindt plaats in de eerste drie weken van de zwangerschap. Misvormingen in de eerste drie maanden van de zwangerschap kunnen leiden tot oogafwijkingen. Bij de geboorte zijn alle elementen van het oog aanwezig, maar het zien moet nog ontwikkeld worden.

Wat ziet een baby ?

Een pasgeboren baby ziet tot ongeveer 20 cm scherp. Het volgen met de ogen verloopt eerst nog schokkerig en wordt pas soepel vanaf ongeveer acht weken.

Na acht weken kan een baby een voorwerp op ongeveer 75 cm scherp zien. Vanaf drie maanden ziet een kind al een voorwerp scherp op anderhalve meter. De meeste kinderen beginnen dan ook naar hun handjes te kijken. In het eerste levensjaar groeit het oog heel snel. Dit is van invloed op hoe goed uw kind leert kijken.

Hoe werkt het oog ?

Het oog werkt als een soort fotocamera. Een goed werkend oog beeldt elk voorwerp scherp af op het netvlies. De lens zorgt ervoor, door zich boller of platter te maken, dat we op alle afstanden scherp zien. De pupil, die zich kan verwijden en vernauwen, zorgt voor aanpassing aan veel of weinig licht. Via de ogen wordt de informatie naar de hersenen gestuurd. In de hersenen vindt verwerking van de informatie plaats.

Oogonderzoek

Bij het eerste bezoek aan het consultatiebureau, wanneer uw kind 4 à 6 weken oud is, bekijken we de ogen op afwijkingen. Hierbij is het van belang te weten of u zelf al oogcontact hebt met uw kind. We kijken naar de uiterlijke kenmerken van de oogjes. Hoe zien de pupillen eruit? Reageren ze op licht? Ook kijken we in het oog om te beoordelen of het helemaal helder is. Uw kind zal in de eerste maanden leren zijn ogen te bewegen en naar dingen te kijken.

De eerste drie jaar vindt het oogonderzoek geregeld plaats, uiteraard aangepast aan de ontwikkeling van uw kind. We kijken met een lichtje of de ogen recht staan en goed volgen. Is dit niet het geval, dan kan het zijn dat uw kind scheel kijkt of een oog heeft dat achterblijft in de ontwikkeling van het zien (een lui oog). De consultatiebureauarts voert het onderzoek uit. Deze arts is gespecialiseerd in het signaleren van afwijkingen op jonge leeftijd.

Vanaf 3 jaar wordt de gezichtsscherpte onderzocht. De consultatiebureauarts of de wijkverpleegkundige bekijkt of elk oog goed ziet. Dit gebeurt met behulp van een plaatjeskaart. Uw kind krijgt een brilletje op waardoor maar met één oog kan worden gekeken. Vervolgens mag uw kind het aangewezen plaatje benoemen of aanwijzen op een voorbeeldkaartje. U kunt thuis al oefenen, omdat enkele plaatjes staan afgebeeld in het groeiboek. Zo kunt u nagaan of uw kind de plaatjes kent. Rond de leeftijd van 4 jaar zal uw kind opnieuw een oogonderzoek krijgen. Deze keer met behulp van een kaart met ringen. Uw kind mag de opening van de ring aangeven of aanwijzen (boven, onder, links of rechts). Ook dit kunt u thuis oefenen met de voorbeelden uit het groeiboek.

Vanaf ongeveer 5 jaar, worden de ogen nog een keer gecontroleerd op afwijkingen. Dit gebeurt bij de schoolgezondheidszorg.

Waar kunt u zelf op letten ?

U bent extra alert:

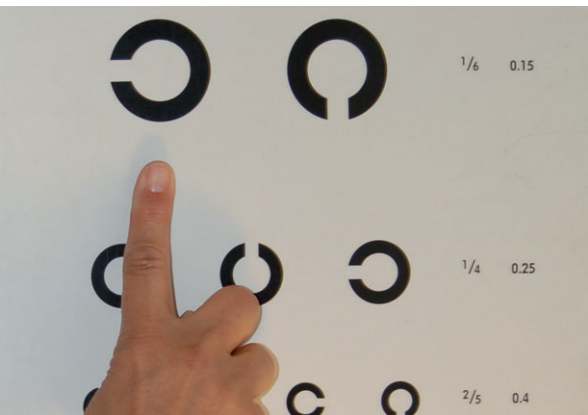

- als er erfelijke oogheelkundige aandoeningen of aangeboren afwijkingen met een verminderd gezichtsvermogen in de familie zijn;
- bij blindheid aan een of beide ogen, hoge bijziendheid op jonge leeftijd, ernstige (over)verziendheid, luie ogen en afwijkend kleurzien in de familie;
- na infectieziekten tijdens de zwangerschap zoals rode hond, geslachtsziekten of toxoplasmose.

Wanneer trekt u aan de bel tijdens de zuigelingenperiode ?

- Uw kind maakt geen of weinig oogcontact met u en met de omgeving.
- De ogen van uw kind zien er niet helder uit.
- Uw kind kijkt u niet recht aan, maar scheel (loensen).
- Uw kind kijkt of grijpt nauwelijks naar voorwerpen.

Wat zijn de signalen voor oogafwijkingen tijdens de peutersijd ?

- Uw kind valt of struikelt regelmatig.
- Uw kind houdt het hoofd vaak scheef.
- Uw kind bekijkt speelgoed en boekjes altijd van heel dichtbij.
- Uw kind is angstig en reageert opvallend onzeker.
- Uw kind is heel onhandig bij bijvoorbeeld fietsen.
- Uw kind speelt liever niet buiten.
- Uw kind zoekt uit zichzelf steeds het licht op.

Naar de orthoptist en/of de oogarts

Wanneer we vermoeden dat er iets is met de ogen van uw kind, krijgt u een verwijzing naar de huisarts. Deze verwijst weer door naar een orthoptist of oogarts (oogheeskundig team). Een orthoptist is gespecialiseerd in het onderzoeken en behandelen van afwijkingen in de oogstand en de samenwerking van de ogen en van luie ogen.

De orthoptist of oogarts bekijkt of inderdaad sprake is van een oogafwijking. De ogen van uw kind worden gedruppeld met pupilverwijdende oogdruppels zodat de specialist de binnenkant van het oog minitueus kan bekijken. Het kan zijn dat uw kind een bril krijgt of dat gedurende enige tijd een oog afgeplakt moet worden om een lui oog te voorkomen of te verhelpen.

Aandoeningen

Gemiddeld vier procent van alle baby's in Nederland, heeft een oogafwijking. Scheelzien komt vaak voor. Een kind dat scheel ziet, kijkt maar met één oog naar een voorwerp. Het andere oog doet niet mee en kan lui worden. Een lui oog blijft achter bij het leren zien. Zonder hulp van buitenaf kan een lui oog niet genezen. De kans op succes bij het behandelen van een lui oog, is het grootst als we hiermee beginnen ruim voordat een kind zes jaar oud is. Daarna neemt de kans op succes af. Uit onderzoek is gebleken dat een volwassene met een lui oog, een verhoogde kans heeft op problemen aan het goede oog.

Een kind met een afwijking aan de breking van het oog, heeft meestal een bril of contactlenzen nodig om alles scherp te zien. Ook een brekingsafwijking kan een lui oog veroorzaken.

Lenstroeelingen (staar) en hoge oogdruk zijn ernstige aandoeningen die onbehandeld tot blindheid kunnen leiden. Deze aandoeningen komen gelukkig heel weinig voor en zijn bij tijdig onderkennen vaak goed te behandelen. Erfelijke aandoeningen zijn helaas niet altijd te behandelen. Toch is het zaak deze aandoeningen vroeg op te sporen. Deskundigen van speciale oogheeskundige centra kunnen dan zo snel mogelijk beginnen met gerichte begeleiding.

colofon

Deze brochure is een uitgave van de Stichting TOV en is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van het Kinderpostzegelfonds (SKN), het Revalidatiefonds, het VSBfonds, de Landelijke Stichting voor Blinden en Slechtzienden (LSBS) en de Algemene Nederlandse Vereniging ter Voorkoming van Blindheid (ANVVB).

Stichting TOV richt zich op het bevorderen en deskundig uitvoeren van gestandaardiseerde onderzoeksmethoden naar afwijkingen in het visueel functioneren, gericht op de totale populatie jeugdigen van 0 tot 19 jaar.

Meer informatie:

Stichting TOV | Velázquezstraat 5 | 1077 NG Amsterdam
of op het internet: **www.stichtingtov.nl**

Stichting TOV (Tijdig Onderkennen van Visuele Stoornissen)

Velázquezstraat 5 1077 NG Amsterdam
t 020 671 42 93 f 020 671 42 93
e info@stichtingtov.nl www.stichtingtov.nl

VSBfonds

Maliebaan 14 3581 CN Utrecht
t 030 230 33 00 f 030 230 33 99
e info@vsbfonds.nl www.vsbfonds.nl

Revalidatiefonds

J.F. Kennedylaan 101 3981 GB Bunnik
t 030 657 20 22 f 030 657 05 17
e nrf@revalidatiefonds.nl www.revalidatiefonds.nl

ANVVB

ANVVB (Algemene Nederlandse Vereniging ter Voorkoming van Blindheid)

Postbus 207 3940 AE Doorn
t 0343 42 16 64 f 0343 42 16 73
www.anvvb.nl

SKN (Stichting Kinderpostzegels Nederland)

Schipholweg 73-75 2316 ZL Leiden
t 071 525 98 00 f 071 512 01 47
e skn@skn.nl www.kinderpostzegels.nl

LSBS (Landelijke Stichting voor Blinden en Slechtzienden)

Catharijnesingel 40 3511 GC Utrecht
t 030 231 15 43 f 030 231 17 72
www.lsbbs.nl

3^e herziene druk © 2007 Stichting TOV, Amsterdam
Tekst en redactie: ABC Redactie, Culemborg
Ontwerp: OPUS communicatie-ontwerp, Leiden